

UNIwersYTET MEDYCZNY W LUBLINIE

Zakład Psychologii
Medycznych

Katedra i
Wydział Nauk
Uniwersytet ul. Chodźki 7 dr hab. Ewa Humeniuk

Lublin, 2022-06-06

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Anety Suder pt. „Wpływ wybranych czynników na rozwój funkcjonalny dzieci urodzonych przedwcześnie”.

Promotor: dr hab. Agnieszka Gniadek, prof. UJ
Promotor pomocniczy: dr Małgorzata Kulesa-Mrowiecka

W skali globalnej rocznie na świecie rodzi się przedwcześnie 15 milionów noworodków, a milion dzieci umiera z powodu powikłań wcześniactwa. Porody przedwczesne, czyli porody przed 37 tygodniem ciąży, są wiodącą przyczyną śmiertelności i chorobowości w okresie noworodkowym i stanowią jedno z największych wyzwań współczesnej medycyny perinatalnej. Należy zwrócić też uwagę, że wraz ze wzrostem występowania przeżywalności dzieci urodzonych przedwcześnie pojawia się wiele powikłań, które mają często negatywny wpływ na wiele aspektów ich dalszego rozwoju.

W kontekście wymienionych w ogólnym zarysie problemów związanych z porodem przedwczesnym, badania podjęte i prezentowane w pracy doktorskiej mgr Anety Suder pt. „Wpływ wybranych czynników na rozwój funkcjonalny dzieci urodzonych przedwcześnie” uważam za bardzo aktualne, ambitne i uzasadniane. Doktoranta podjęła bardzo ciekawą i istotną z perspektywy naukowo-badawczej oraz aplikacyjnej problematykę, istotną dla rozwijania profilaktyki zdrowotnej u dzieci przedwcześnie urodzonych.

Ocena formalna

Układ pracy jest charakterystyczny dla tego typu opracowań. Obejmuje 5 rozdziałów w tym: wstęp, metodologiczne podstawy badań własnych, wyniki, dyskusja i wnioski. Całość spisana jest na 161 stronach starannie przygotowanego maszynopisu. Tekst ilustrowany jest 56 tabelami i 13 rycinami. Rozprawa zawiera także streszczenia w języku polskim i angielskim, wykaz skrótów i załączniki (zgoda Komisji Bioetycznej, wzory zastosowanych kwestionariuszy oraz tabelę przedstawiającą stan dzieci bezpośrednio po urodzeniu). Układ pracy nie zaburza ciągu logicznego prowadzonego wywołu naukowego. Szata edytorska rozprawy nie budzi żadnych zastrzeżeń recenzenta.

Praca doktorska napisana jest rzeczowym, klarownym z zachowaniem poprawności stylistyki i gramatyki językiem polskim. Doktorantka wykazała się wysoką starannością i poprawnością formalno-językową, stylistyczną i interpunkcyjną.

Uwagi: W niektórych miejscach pracy, w tekście widoczne jest wstawienie zbyt wielu spacji.

Ocena merytoryczna

W rozdziale I — Wstęp - Doktorantka omawia takie zagadnienia teoretyczne dotyczące wcześniactwa jak: definicje, epidemiologia, etiologia, rozwój ruchowy, sposoby jego oceny oraz nieprawidłowości w rozwoju dzieci przedwcześnie urodzonych. Dobór treści teoretycznych jest adekwatny do podjętej problematyki badawczej i jest logicznie przedstawiony.

Uwagi: Podrozdział 5.1 zatytułowany „Rozwój ruchowy” zdaniem recenzenta powinien być zatytułowany jako „Rozwój psychoruchowy”, gdyż omawia poza rozwojem ruchowym także inne aspekty rozwoju dziecka.

W rozdziale II — Metodologiczne podstawy badań własnych - Doktorantka przedstawia cel główny (Ocena rozwoju funkcjonalnego 2-letnich dzieci urodzonych przedwcześnie bez ciężkich powikłań związanych z wcześniactwem, hospitalizowanych po urodzeniu w ośrodku o III stopniu referencyjności), 8 problemów i 9 hipotez badawczych.

Doktorantka przeprowadziła badania wśród 109 dzieci (podzielonych na 4 grupy w zależności od czasu urodzenia) w wieku od 2 do 2,5 roku życia oraz ich opiekunów. Kryteria kwalifikacji i wykluczenia do badania przedstawiono bardzo szczegółowo. Autorka omówiła poszczególne

kroki badania i zastosowane metody oraz metody opracowania statystycznego. Zastosowane procedury i metody badań są w pełni adekwatnie dobrane do realizacji celu badań.

Koncepcja badania i sposób jej realizacji nie budzą zastrzeżeń i świadczą o dobrym przygotowaniu Doktorantki do samodzielnego planowania i realizacji zadań badawczych.

Uwagi:

1. Hipotezy powinny stanowić odpowiedź na postawione problemy badawcze. W pracy Doktorantka postawiła 8 pytań i sformułowała 9 hipotez.
2. Jako pewną niedogodność spostrzegam fakt nierównoliczności grup badanych (grupę III stanowiło 16 dzieci, podczas gdy I, II i IV odpowiednio 29,32 i 36).
3. W sytuacji wykorzystania wizerunków badanych dzieci warto zaznaczyć, że Doktorantka uzyskała zgodę na ich użycie i publikację.

W rozdziale III- Wyniki - Doktorantka prezentuje szczegółową analizę niezwykle obszernego materiału. Analiza statystyczna przeprowadzona została bardzo starannie zgodnie z celami, pytaniami hipotezami badawczymi. Doktorantka odwołała się w statystycznym opracowaniu wyników do wieloetapowego procesu - od sporządzenia statystyk opisowych, przeprowadzenie zróżnicowanych analiz zależności korelacyjnych między zmiennymi, po analizy wielozmiennowe. W rezultacie wieloetapowej analizy statystycznej Doktorantka z pozytywnym skutkiem dokonała wnikliwego opracowania wyników badania. Wyniki wykonanych pomiarów zostały przedstawione w formie opisowej i graficznej: tabel (56) i wykresów (13). Zarówno tabele jak i wykresy są estetyczne i czytelne. Opis uzyskanych wyników jest poprawny i czytelny.

Podsumowując ocenę rozdziału chciałabym podkreślić, że obfituje on w oryginalne obserwacje o dużym znaczeniu poznawczym i potencjale praktycznym oraz stanowi bardzo wartościowy element dysertacji. Uznaję ten fakt za duży walor niniejszej rozprawy a jednocześnie świadectwo merytorycznego przygotowania Doktorantki do prowadzenia pracy naukowej.

Rozdział IV — Dyskusja zasługuje na szczególne wyróżnienie. Jest to rozdział interesujący i dobrze napisany. Wywód naukowy jest logiczny i spójny. Autorka przedstawiła własne wyniki w kontekście dotychczasowej wiedzy, właściwie dobierając cytowane piśmiennictwo. Dyskutowane wyniki innych autorów interpretowane są prawidłowo i stanowią istotny element dysertacji, dowodząc dojrzałości naukowej doktorantki.

Uwagi:

1. W tej części pracy Doktorantka mogła bardziej wyeksponować wyniki badań własnych.
2. Na stronie 105 znajduje się zdanie wadliwe stylistycznie: „Również Woythaler w swoim przeglądzie również zauważył, iż późne wcześniaki... ”.
3. W dyskusji zabrakło weryfikacji hipotez.

Rozdział V - Wnioski

Uzyskane wyniki zostały podsumowane przez doktorantkę w postaci jasno sformułowanych 10 wniosków o charakterze opisowym, do których Doktorantka została w pełni uprawniona.

Uwagi:

1. Wniosek 9 brzmi: „Skala Apgar koreluje z rozwojem chodzenia...”. W moim przekonaniu powinien brzmieć: Wyniki w skali Apgar korelują....
2. Zabrakło wniosku aplikacyjnego.

Piśmiennictwo

Doktorantka wykorzystwała w pracy z systemu cytowań Vancouver. Powołuje się na 162 pozycje bibliograficzne z lat 1994-2022, z czego 87 opublikowanych zostało w ciągu ostatnich pięciu lat. Cytowane są głównie prace anglojęzyczne (117). Użycie wszystkich wymienionych pozycji piśmiennictwa jest w pełni uzasadnione, a ich wybór świadczy o bardzo dobrym przygotowaniu Doktorantki do analizy i selekcji aktualnych źródeł naukowych. Wszystkie pozycje są powiązane z omawianym tematem pracy doktorskiej.

Podsumowanie

Doktorantka dokonała w sposób poprawny metodologicznie integracji wiedzy teoretycznej z wiedzą empiryczną. Przedstawione w pracy doktorskiej kompendium wiedzy i empiryczne refleksje w opisie wyników i dyskusji pozwalają mi przyjąć, że Doktorantka posiada umiejętność naukowego łączenia teorii z praktyką kliniczną: m. in. prowadząc badania na grupie klinicznej stosunkowo trudno dostępnej do badań naukowych oraz uczestnicząc w żmudnym procesie gromadzenia danych testowych i klinicznych. Przedstawiona praca stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, ma wysoką wartość poznawczą, a pozyskana wiedza może zostać zastosowana w praktyce. Dowodzi to umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej oraz znajomości przedstawionego przez Doktorantkę obszaru wiedzy. Zakres opracowanych zagadnień stanowi ważny wkład w rozwój dyscypliny nauki o zdrowiu.

Z obowiązku recenzenta wskazałam na pewne niedoskonałości pracy doktorskiej. Ponieważ są one nieliczne i dotyczą kwestii marginalnych, nie umniejszają mojej jednoznacznie pozytywnej oceny rozprawy.

Konkluzja

Stwierdzam, że przedstawiona mi do recenzji praca doktorska mgr Anety Suder pt. „Wpływ wybranych czynników na rozwój funkcjonalny dzieci urodzonych przedwcześnie” spełnia wszelkie wymagania stawiane rozprawom na stopień doktora nauk o zdrowiu określone w art. 187 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.z., poz 478, z póź.zm.).

Dlatego też zwracam się z wnioskiem do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauki o Zdrowiu Uniwersytetu Jagiellońskiego-Collegium Medicum o dopuszczenie mgr Anety Suder do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. Ewa Humeniuk